

Factsheet kruiden in grasland – gezondheidsvoordeel voor vee

Steeds vaker zaaien veehouders kruiden in of stimuleren de kruiden in het grasland ten behoeve van de gezondheid van hun koeien. Kruiden bevatten over het algemeen meer mineralen dan gras, op biologische en extensieve melkveebedrijven kunnen kruiden er dan ook voor zorgen dat de koeien voldoende mineralen binnen krijgen. Daarnaast stimuleren sommige kruiden de weerstand van het vee, waardoor minder snel antibiotica ingezet hoeft te worden. Bijkomend voordeel is dat ook bijen profijt hebben van deze kruiden. Deze factsheet gaat in op de volgende zaken:

- Het mineralengehalte in kruiden
- Gezondheid bevorderende effecten van kruiden
- Nut en mogelijke schade van kruiden die spontaan opkomen

Mineralen in kruiden

Over het algemeen bevatten kruiden meer mineralen dan gras. De hoogte van het mineralengehalte van kruiden hangt af van een aantal factoren. Hieronder volgen de meest belangrijke:

Soort kruid: voornamelijk **cichorei** is een interessante mineralenleverancier. In vergelijking met gras heeft cichorei een duidelijk hoger gehalte natrium (Na), Zink (Zn), Koper (Cu), Selenium (Se) en Zwavel (S).

Tabel: mineralengehalte kruiden t.o.v. gras; + is hoger gehalte

Soort kruid	Natrium (Na)	Zink (Zn)	Koper (Cu)	Selenium (Se)	Zwavel (S)	Kalium (K)	IJzer (Fe)
Cichorei	+	+	+	+	+		
Smalle Weegbree		+					
Paardenbloem	+	+		+	+		+
Duizendblad			+			+	
Wilde peen		+					

Bron: BioKennisbericht 29, tabel 1

Grondsoort: de onderzoeken spreken elkaar op dit gebied tegen. Over het algemeen wordt een lager mineralengehalte vastgesteld in kruiden op een kleibodem dan in kruiden op zandgrond. Dit is wellicht het gevolg van een sterkere binding van mineralen op het kleibodemcomplex, waardoor deze minder beschikbaar zijn voor opname door kruiden.

Stengel of blad: de gehalten van de verschillende delen van de plant kunnen behoorlijk verschillen. Hierdoor verschillen de gehalten van mineralen in kruiden ook tijdens de verschillende groeistadia van de plant en maakt het uit of de plant gemaaid (hele plant) of beweid(selectief begraaasd) wordt.

Aandeel kruiden: uiteindelijk bepaalt het percentage kruiden de mineralaanvoer. Om tekorten te dekken in ruwvoerrijke rantsoenen is een aandeel van 40% kruiden wenselijk

Gezondheid bevorderende effecten van kruiden

Nog niet zo lang geleden, namelijk maar twee generaties, bestonden zaadmengsels voor grassen doorgaans uit 10-20 soorten grassen en kruiden (Geerts en Verloop, 2007). Veel kruiden bevatten gezondheidsbevorderende stoffen zoals aucubine in smalle weegbree en tannine in rolklaver (Geerts en Verloop, 2007). Ook duizendblad, cichorei en paardenbloem zouden goed zijn voor de gezondheid van het vee. Daarnaast bevatten kruiden altijd een mengsel van stoffen die samen een brede werking hebben en bijdragen aan gezondheid en weerstand tegen ziekten (Veldgids ontwikkelen van kruidenrijk grasland, 2012).

Van een aantal kruiden zoals oregano en tijm en het extract alliline uit knoflook is de geneeskrachtige werking inmiddels wetenschappelijk bewezen, zij het alleen nog op laboratorium niveau (Cappellen, 2011).

Kruiden bevatten aanzienlijke hoeveelheden mineralen, vitaminen of zogenaamde secundaire metabolieten (o.a. flavonoïden, saponinen, tannine). Dit zijn bestanddelen die direct betrokken zijn bij het bevorderen van gezondheid (Wagenaar, 2012). In het onderzoek 'kruidenrijk grasland en de gezondheid van melkvee' is een significant verband gevonden tussen antibioticagebruik op een melkveebedrijf en de kwaliteit van de weide gelet op de hoeveelheid aan kruiden. Verder onderzoek naar de gezondheid bevorderende werking van kruiden moet nog plaats vinden.

Nut en mogelijke schade van spontaan opkomende kruiden

Bij een wat extensiever beheer, dat wil zeggen minder tot geen bemesting, later maaien en eventueel voorjaarsbeweiding, komen kruiden spontaan op in grasland. Er is dan sprake van een gevarieerd kruidenrijk grasland, karakteristiek voor het gebied. Het plantenbestand bestaat vooral uit soorten die veel minder algemeen zijn, met bijbehorende grote variatie aan dieren (vlinders, bijen, hommels, vogels, amfibieën e.d.) (bron: Veldgids ontwikkelen van kruidenrijk grasland, 2012). De kruiden die hierin opkomen zijn nuttig voor bijen en andere insecten. En leveren voor het grazende vee gezondheidsvoordelen op, zie ook hierboven. Sommige kruiden zijn giftig, maar die komen in de Nederlandse weiden nagenoeg niet voor (Wagenaar, 2012). Met name vingerhoedskruid en Jacobs kruiskruid worden genoemd als giftige kruiden die je beter kunt vermijden (Groot, 2011).

Bronvermelding:

- Biokennisbericht 29; zuivel en Rundvlees november 2012. Louis Bolk Instituut en Wageningen UR
- Cappellen, J. van, 2011, Kruiden alternatief voor antibiotica? Veelteelt juli 1/2 2011 pag 24 en 25.
- Geerts, R.H.E.M. en J. Verloop, 2007, Het belang van kruiden en vlinderbloemigen in graslanden.
- Veldgids ontwikkelen van kruidenrijk grasland, mei 2012.
- Wagenaar, J. 2012. Kruiden in grasland en de gezondheid van melkvee - Deel 1: De potentiële medicinale waarde van kruiden in grasland. Louis Bolk Instituut, Driebergen. 5 p.
- Groot, M., G. Kleijer-Ligtenberg, T. van Asseldonk en H. Hansma, 2011, Stalboekje melkvee: natuurlijk gezond met kruiden en andere natuurproducten, herziene uitgave 2011. Wageningen UR

© juli 2013, www.bijenkennisnet.nl

Deze factsheet is samengesteld in het kader van het netwerk bij en veehouderij en is onderdeel van een serie factsheets over actuele onderwerpen rond bijen.

Bijenkennisnet

Boeren en imkers werken samen in het project Bijenkennisnet. Zij wisselen kennis uit over bijen en de boerenpraktijk tijdens informatie- en verdiepingsbijeenkomsten. Ook op het digitale netwerk bijenkennisnet.nl wordt informatie ontsloten. Bijenkennisnet is een project van: NBV, LTO Noord, ZLTO en LLTB en wordt financieel mogelijk gemaakt door het ministerie van EZ, LTO Noord (Fondsen), ZLTO en LLTB.

